

HYRJE

Rektorët e universiteteve evropiane, nënshkruar, që u mbledhën në Bolonjë me rastin e nëntëqind vjetorit të Universitetit më të vjetër në Evropë, katër vjet para heqjes së kufinjve ndërmjet shteteve të Komunitetit Evropian; duke parashikuar bashkëpunim gjithpërfshirës në mes kombeve evropiane dhe duke besuar se njerëzit dhe shtetet duhet të jenë të vetëdijshëm gjithnjë e më shumë se nga universitetet do të kërkohet të luajnë rol në shoqërinë përherë më të ndryshueshme dhe të ndërkombëtarizuar mendojnë se:

- 1) Duke iu afruar fundit të këtij shekulli ardhmëria e njerëzimit më së shumti varet nga zhvillimi kulturor, shkencor dhe teknik: dhe se kjo ndërtohet në qendra të kulturës, dijes dhe hulumtimit të përfaqësuara nga Univeristetet e vërteta.
- 2) Se detyra e universitetit për të shpërndarë dijen te gjeneratat e reja nënkupton në ditët e sotme se ata duhet t'i shërbejnë shoqërisë si një tërësi, dhe se ardhmëria kulturore, sociale dhe ekonomike e një shoqërie kërkon në veçanti një investim të konsiderueshëm në arsimim të vazhdueshëm;
- 3) Se universitetet duhet t'u japin gjeneratave të ardhshme arsimim dhe aftësim që do t'i mësojë ata dhe nëpërmjet atyre të tjerët të respektojnë harmoninë në mes mjedisit të tyre natyror dhe jetës në përgjithësi.

Rektorët e universiteteve evropiane shpallin para të gjitha shteteve dhe ndërgjegjes së të gjitha kombeve parimet themelore të cilat tash dhe çdo here duhet të mbështesin qëllimin e universiteteve.

PARIMET THEMELORE

1. Universiteti është institucion autonom në zemër të shoqërive të organizuara ndryshe për shkak të shtrirjes gjeografike dhe trashëgimisë kulturore. Prodhon, ngrit dhe përkrah kulturën nëpërmjet hulumtimit dhe mësimdhënies. Për t'i plotësuar nevojat e botës rreth tij, hulumtimi dhe mësimdhënia duhet të jenë moralisht dhe intelektualisht të pavaruara nga autoriteti politik dhe fuqia ekonomike.

2. Mësimdhënia dhe hulumtimi në Univeristet duhet të jenë të pandara në mënyrë që të mos ngelin mbrapa nevojave të ndryshueshme, kërkesave të shoqërisë dhe avancimit të njohurive shkencore.

3. Liria për hulumtim dhe aftësim është parimi themelor i jetës universitare, dhe qeveritë dhe univeristet, aq sa varet prej tyre, duhet të sigurojnë respektimin e kësaj kërkesë themelore.

Universiteti, duke refuzuar jotolerancën dhe duke qenë gjithmonë i hapur për dialog, është një vendtakim ideal për profesorët e aftë dhe të pajisur mirë për ta shpërndarë dhe ta zhvillojnë dijen e tyre me hulumtim dhe inovacion te studentët të aftë dhe të etshëm të pasurojnë mendjet e tyre me atë njohuri.

4. Universiteti është bartës i traditës humaniste evropiane; ai përkujdeset në mënyrë të vazhdueshme që të arrihet dija universale; për të përmbushur qëllimin e tij kalon kufinj të gjeografikë dhe politikë dhe afirmon nevojën vitale për njohjen dhe ndikimin reciprok të kulturave të ndryshme.

MJETET

Për t'i arritur këto qëllime dhe për t'i përcjellë këto parime kërkon mjete efektive , të përshtatshme për kushtet e tanishme.

1. Të ruhet liria për hulumtim dhe mësimdhënie, mjetet për realizimin e kësaj lirie duhet t'u bëhen të mundshme të gjithë anëtarëve të komunitetit të universitetit.
2. Punësimi i mësimdhënësve dhe rregullimi i statusit të tyre duhet t'i përmbahet parimit që hulumtimi është i pandashëm nga mësimdhënia.
3. Secili universitet duhet të sigurojë që liria e studentëve është e siguar dhe që ata i gëzojnë kushtet në të cilat mund të fitojnë kulturën dhe mësimin të cilin ata kanë për qëllim ta arrijnë, me përjashtim të disa rrethanave të veçanta.
4. Universitetet, veçanërisht në Evropë, vlerësojnë shkëmbimin reciprok të informative dhe të dokumentacionit, dhe projekte e përbashkëta e të shpeshta për avancimin e studimit , si gjë esenciale për progres të qëndrueshëm të dijes.

Prandaj, si në vitet e hershme të historisë së tyre, ata inkurajojnë lëvizjen e studentëve dhe të mësimdhënësve; dhe konsiderojnë një politikë të përgjithshme të statusit, të titujve, të provimeve ekuivalente (pa paragjykim të diplomave kombëtare) si dhe dhënien e bursave si çështje qenësore për të përmbushur misionin e tyre në kushtet që mbizotrojnë sot.

Rektorët të cilët nënshkruajnë në emër të universitetit të tyre, ndërmarrin gjithçka që është brenda mundësive të tyre që të inkurajojnë secilin shtet, si edhe organizatat mbinacionale relevante që të sajojnë më vendosmëri politikën e tyre në pajtim me këtë.